

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 27.12.1949 Časová verzia predpisu účinná od: 01.09.1959 do: 31.03.1964

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

265

Z á k o n

zo dňa 7. decembra 1949

o rodinnom práve.

Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone: Aby boli dané predpoklady pre vytvorenie manželstva ako dobrovoľného a trvalého životného spoločenstva muža a ženy, založeného zákonným spôsobom, ktoré ako základ rodiny bude slúžiť záujmom všetkých jej členov i prospechu spoločnosti v súlade s jej pokrokovým vývojom, aby boli uvedené do života zásady Ústavy o rovnakom postavení mužov i žien a právach detí bez rozdielu pôvodu a aby bola zaistená ochrana manželstva a rodiny tak, aby rodina bola zdravou základňou vývoja národa, ustanovuje sa:

HLAVA PRVÁ.

Manželstvo.

Časť prvá.

Vznik manželstva.

§ 1

(1) Manželstvo sa uzaviera súhlasným vyhlásením muža a ženy pred miestnym národným výborom, že spolu vstupujú do manželstva.

(2) Ak sa toto vyhlásenie snúbencov neurobí pred miestnym národným výborom, manželstvo nevznikne.

§ 2

(1) Manželstvo sa uzaviera pred miestnym národným výborom povereným viesť matriky pre obvod, v ktorom má jeden zo snúbencov bydlisko.

(2) Zo závažných príčin možno však povoliť uzavretie manželstva pred iným miestnym národným výborom.

§ 3

(1) Snúbenci sú povinní predložiť výpisy z rodnej matriky a iné potrebné doklady a vyhlásiť, že im nie sú známe okolnosti, ktoré by uzavretie zamýšľaného manželstva vylučovali, a že je im známy zdravotný stav obidvoch.

(2) Kto chce uzavrieť nové manželstvo, je okrem toho povinný preukázať, že jeho skoršie manželstvo zaniklo alebo bolo vyhlásené za neplatné.

(3) Ak je zadováženie potrebného dokladu spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou, možno snúbencov oslobodiť od povinnosti doklad predložiť.

§ 4

Manželstvo sa uzaviera verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov. Mimo úradovne miestneho národného výboru možno manželstvo uzavrieť len zo závažných príčin.

§ 5

Ak je život snúbenca priamo ohrozený, môže sa manželstvo uzavrieť pred ktorýmkoľvek miestnym národným výborom a ani netreba predložiť doklady ináč potrebné. I v takom prípade sú však snúbenci povinní vyhlásiť, že im nie sú známe okolnosti, ktoré by zamýšľané manželstvo vylučovali.

§ 6

(1) Zo závažných príčin možno povoliť, aby vyhlásenie snúbenca, že vstupuje do manželstva, urobil jeho splnomocnenec.

(2) Plnomocenstvo sa musí dať písomne a osoba, s ktorou sa má manželstvo uzavrieť, musí byť v ňom presne označená; ináč nie je plnomocenstvo platné.

(3) Odvolanie plnomocenstva je účinné, len ak sa dozvie o ňom druhý snúbenec pred tým, než urobí vyhlásenie, že vstupuje do manželstva so splnomocniteľom.

§ 7

Náboženské sobášne obrady sa dovoľujú; smú sa však vykonať až po uzavretí manželstva podľa tohto zákona.

§ 8

(1) Manželstvo nemôže sa uzavrieť so ženatým mužom alebo s vydatou ženou.

(2) Neplatnosť manželstva sa tu vysloví z úradnej povinnosti.

(3) K výroku o neplatnosti takého manželstva nedôjde, ak skoršie manželstvo zanikne alebo bude vyhlásené za neplatné.

§ 9

(1) Manželstvo sa nemôže uzavrieť medzi príbuznými v priamom pokolení, ani medzi osvojiteľom a osvojencom, dokiaľ osvojenie trvá, ani medzi súrodencami, ani medzi osobami sošvagrenými v priamom pokolení. Zo závažných dôvodov možno povoliť uzavretie manželstva medzi osobami sošvagrenými v priamom pokolení.

(2) Neplatnosť manželstva uzavretého medzi príbuznými osobami alebo medzi osvojiteľom a osvojencom sa vysloví z úradnej povinnosti; o vyslovenie neplatnosti manželstva osôb sošvagrených môže žiadať ktorýkoľvek z manželov.

§ 10

(1) Manželstvo nemôže uzavrieť osoba stihnutá duševnou poruchou alebo nedostatočne duševne vyvinutá. Uzavretie manželstva možno takej osobe povoliť, len ak je jej zdravotný stav slučiteľný s podstatou a účelom manželstva.

(2) O vyslovenie neplatnosti manželstva môže tu žiadať ktorýkoľvek z manželov.

(3) K výroku o neplatnosti manželstva však nedôjde, ak duševná porucha už pominula.

§ 11

(1) Manželstvo nemôže uzavrieť osoba maloletá. Zo závažných príčin možno povoliť uzavretie manželstva maloletému, staršiemu než šestnásť rokov.

(2) Neplatnosť manželstva sa tu vysloví z úradnej povinnosti alebo na žiadosť ktoréhokoľvek z manželov.

(3) K výroku o neplatnosti takého manželstva však nedôjde, ak manžel, ktorý bol v čase uzavretia manželstva maloletý, už dovŕšil osemnásť rok alebo ak manželka už otehotnela.

§ 12

(1) Ak manželstvo zaniklo, nemožno ho už vyhlásiť za neplatné. Ak sa však manželstvo uzavrelo so ženatým mužom alebo s vydatou ženou alebo medzi príbuznými osobami, možno vysloviť jeho neplatnosť z úradnej povinnosti i po jeho zániku.

(2) Ak sa konanie o vyhlásení manželstva za neplatné na žiadosť manžela už začalo, možno neplatnosť manželstva vysloviť i po smrti manžela druhého.

(3) Po smrti manžela, ktorý podal žiadosť o vyhlásenie manželstva za neplatné, možno neplatnosť vysloviť aj vtedy, ak o to požiadajú jeho potomci.

§ 13

V rozhodnutí vyhlasujúcom manželstvo za neplatné treba vysloviť, či manželia - alebo ktorý z nich - uzavierajúc manželstvo nekonali dobromyseľne.

§ 14

(1) Manželstvo, ktoré bolo vyhlásené za neplatné, považuje sa za neuzavreté.

(2) O pomere manželov k spoločnému dieťaťu a o majetkových pomeroch medzi manželmi po vyhlásení manželstva za neplatné platia však primerane ustanovenia o pomere rozvedených manželov k spoločnému dieťaťu a o majetkových pomeroch medzi rozvedenými manželmi.

Časť druhá.**Práva a povinnosti manželov.****§ 15**

V manželstve majú muž i žena rovnaké práva a rovnaké povinnosti. Sú povinní žiť spolu, byť si verní a vzájomne si pomáhať.

§ 16

(1) O podstatných veciach rodiny, založenej ich manželstvom, rozhodujú manželia vzájomnou dohodou. Ak sa nedohodnú, rozhodne súd.

(2) Na výkon povolania a na zmenu miesta zamestnania nepotrebuje žiaden z manželov súhlas druhého manžela.

§ 17

(1) Snúbenci môžu pri uzavieraní manželstva pred sobášiacim orgánom súhlasne vyhlásiť, že priezvisko jedného z nich bude naďalej ich spoločným priezviskom.

(2) Ak si ponechajú snúbenci svoje doterajšie priezviská, vyhlásia pri uzavretí manželstva, ktoré z ich priezvisk bude priezviskom detí z tohto manželstva.

§ 18

Manželstvom vznikne švagrovstvo medzi manželom jedným a príbuznými manžela druhého; trvá i po zániku manželstva.

§ 19

O uspokojenie potrieb rodiny manželstvom založenej sú povinní sa starať obidvaja manželia podľa svojich síl a podľa pomeru svojich zárobkových a majetkových možností. Poskytovanie prostriedkov sa môže zčasti alebo celkom vyvážiť osobným výkonom starostlivosti o deti a spoločnú domácnosť.

§ 20

Ak jedného z manželov niečo postihne, predpokladá sa, že je druhý manžel oprávnený konať za neho v obvyklých veciach, najmä prijímať za neho bežné plnenia.

§ 21

(1) Aj konanie len jedného z manželov pri obstarávaní obvyklých vecí rodiny zaväzuje obidvoch manželov rukou spoločnou a nerozdielnou.

(2) Z dôležitých dôvodov môže však súd na žiadosť jedného manžela vysloviť, že konania druhého manžela nemajú tento právny následok. Ak sa zmenia pomery, môže sa taký výrok zrušiť.

(3) Proti inej osobe je vylúčenie vzniku spoločného záväzku účinné iba vtedy, ak je jej známe.

§ 22

(1) Imanie, ktoré nadobudne ktorýkoľvek z manželov v čase trvania manželstva - vyjmúc to, čo nadobudne dedičstvom alebo darom, a to, čo slúži jeho osobným potrebám alebo výkonu jeho povolania -, tvorí jeho získaný majetok.

(2) Získané majetky obidvoch manželov sú majetkom im spoločným (zákonné majetkové spoločenstvo).

§ 23

Obvyklú správu imania patriaceho do zákonného majetkového spoločenstva môže vykonávať každý z manželov sám; ak však ide o vec, ktorá presahuje rámec obvyklej správy, potrebuje súhlas druhého manžela.

§ 24

Z imania patriaceho do zákonného majetkového spoločenstva sa môže domáhať uspokojenia aj veriteľ len jedného z manželov.

§ 25

(1) Na žiadosť ktoréhokoľvek z manželov môže súd zo závažných príčin zákonné majetkové spoločenstvo zrušiť.

(2) Zákonné majetkové spoločenstvo zaniká, len čo je niektorý z manželov pozbavený svojprávnoti.

§ 26

(1) Len čo zákonné majetkové spoločenstvo zanikne, platia o imaní, ktoré doň patrilo, primerane ustanovenia o spoluvlastníctve.

(2) Podiely manželov sú si rovné.

§ 27

Pri rozdelení imania patriaceho do zákonného majetkového spoločenstva je každý z manželov povinný nahradiť to, čo sa z tohto imania vynaložilo na jeho majetok, ktorý do spoločenstva nepatrí. Na žiadosť niektorého z manželov sa mu nahradí to, čo na spoločné imanie vynaložil len zo svojho.

§ 28

(1) Podiel na imaní patriacim do zákonného majetkového spoločenstva môže sa rozvedenému manželovi, ktorý je vinný rozvodom, na žiadosť nevinného manžela odňať, ak sa o nadobudnutie tohto majetku nepričinil vôbec, alebo môže sa znížiť, ak sa pričinil v miere len nepatrnej. Ak sú rozvodom vinní obidvaja manželia, upraví súd ich podiely na žiadosť ktoréhokoľvek z nich tak, aby pomer podielov zodpovedal tomu, ako sa pričinili o nadobudnutie spoločného majetku.

(2) Pri určení miery pričinenia vezme sa zreteľ i na to, či niektorý z manželov osobne sa staral o deti a spoločnú domácnosť.

(3) Ak sa manželstvo vyhlási za neplatné a ak sa neuzavrelo jedným alebo obidvoma manželmi dobromyseľne, platia primerane ustanovenia predchádzajúcich odsekov.

§ 29

(1) Manželia sa môžu dohodnúť, že rozsah imania im spoločného bude iný, než aký je pri zákonom majetkovom spoločenstve. Aj správu spoločného imania môžu dohovorom upraviť ináč, než ustanovuje zákon. Rovnako môžu zákonné majetkové spoločenstvo vyhradiť až ku dňu zániku manželstva.

(2) Na platnosť takých manželských majetkových dohovorov je potrebná forma súdnej zápisnice.

(3) Voči inej osobe sa môžu manželia na taký dohovor odvolať len vtedy, ak je jej známy.

Časť tretia.

Rozvod.

§ 30

(1) Ak nastal z dôležitých dôvodov medzi manželmi hlboký a trvalý rozvrat, môže manžel žiadať, aby súd zrušil manželstvo rozvodom.

(2) Ak majú manželia maloleté deti, nemožno manželstvo rozvodom zrušiť, ak by to bolo v rozpore so záujmom detí.

(3) Manželstvo nemožno zrušiť rozvodom, ak oň žiada manžel, ktorý rozvrat výlučne zaviniť, ledaže druhý manžel prejaví s rozvodom súhlas.

(4) Avšak i bez tohto súhlasu môže súd, majúc na zreteli záujem spoločnosti, zrušiť manželstvo rozvodom vo výnimočných prípadoch, ak manželia po dlhú dobu spolu nežijú.

§ 31

(1) V rozhodnutí, ktorým sa manželstvo rozvádza, má sa tiež vysloviť, či manželia - alebo ktorý z nich - sú rozvodom vinní.

(2) Od výroku o vine treba upustiť, ak o to požiadajú obidvaja manželia.

§ 32

V rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, treba upraviť aj práva a povinnosti rodičov ohľadne dieťaťa a jeho majetku pre dobu po rozvode.

§ 33

Manžel, ktorý prijal priezvisko druhého manžela, môže do pätnásť dní po rozvode oznámiť orgánu poverenému viesť matriky, že opäť prijíma svoje skoršie priezvisko.

§ 34

(1) Pokiaľ rozvedený manžel, ktorý nie je rozvodom vinný, nie je sám schopný uspokojiť svoje osobné potreby, môže žiadať od druhého manžela, hoci tiež nevinného, aby mu na ich uspokojenie poskytoval úhradu podľa svojich zárobkových a majetkových možností.

(2) Ak sú rozvodom vinní obidvaja manželia, môže súd uvedenú úhradu priznať i vinnému manželovi.

(3) Právo žiadať úhradu osobných potrieb zaniká smrťou manžela povinného úhradou, okrem prípadu, že ho už skôr uznal alebo že ho súd priznal. Manžel, ktorý má na úhradu právo, stráca ho, len čo uzavrie nové manželstvo.

HLAVA DRUHÁ.**Rodičia a deti.****Časť prvá.****Všeobecné ustanovenia.****§ 35**

Rodičia sa starajú o telesný a duševný rozvoj detí, najmä starajú sa o ich výživu a výchovu tak, aby boli náležite pripravené prispievať svojou prácou, podľa svojich schopností a náklonností, na prospech spoločnosti.

§ 36

(1) Deti majú spoločné priezvisko rodičov alebo priezvisko jedného z nich.

(2) Ak majú rodičia rôzne priezviská a ak nejde o dieťa, ktorého priezvisko sa musí určiť dohodou rodičov pri uzavretí ich manželstva, je ich vecou, aby sa dohodli, či dieťa bude mať priezvisko otca alebo priezvisko matky. Svoju dohodu oznámia orgánu poverenému viesť matriky.

(3) Ak sa nedohodnú rodičia o priezvisku dieťaťa alebo ak nie je známy žiaden z rodičov, určí priezvisko dieťaťa súd.

§ 37

(1) Ak uzavrujú rodičia manželstvo po narodení svojho dieťaťa, poniesie dieťa priezvisko určené pre ich ostatné deti.

(2) Ak uzavrie manželstvo matka dieťaťa, ktorého otec nie je známy, môžu manželia pred orgánom povereným viesť matriky súhlasne vyhlásiť, že priezvisko určené pre ich ostatné deti poniesie i toto dieťa.

§ 38

Priezvisko dieťaťa sa nemôže podľa predchádzajúcich ustanovení zmeniť, len čo dieťa nadobudne plnoletosť.

§ 39

(1) O výživu a výchovu dieťaťa sú povinní rovnako sa starať obidvaja rodičia. Poskytovanie prostriedkov na výživu a výchovu dieťaťa môže sa zčasti alebo celkom vyvážiť osobným výkonom starostlivosti o dieťa.

(2) Povinnosť výživy trvá, pokiaľ dieťa nie je schopné samo sa živiť.

§ 40

(1) Dieťa, ktoré má príjmy z vlastnej práce a žije v spoločnej domácnosti s rodičmi, je povinné, ak je to potrebné, prispievať na výživu rodiny.

(2) Dieťa, ktoré je vo výžive rodičov a s nimi aj žije, je povinné doma pomáhať.

§ 41

Dohody i súdne rozhodnutia o výžive a výchove dieťaťa možno zmeniť, ak sa zmenia pomery.

Časť druhá.
Zistenie otcovstva.

§ 42

(1) Ak sa narodí dieťa v čase od uzavretia manželstva do uplynutia tristo dní po zániku manželstva alebo po jeho vyhlásení za neplatné, považuje sa za otca manžel matky.

(2) Ak sa narodí dieťa žene znova vydatej, považuje sa za otca manžel neskorší, i keď sa dieťa narodilo pred uplynutím tristo dní po tom, keď jej skoršie manželstvo zaniklo alebo bolo vyhlásené za neplatné.

§ 43

Ináč sa považuje za otca muž, ktorý otcovstvo uzná alebo ktorého otcovstvo zistí súd.

§ 44

(1) Otcovstvo možno uznať len so súhlasom matky, ak je nažive. Matkin súhlas netreba, ak je celkom pozbavená svojprávosti alebo ak je zadováženie jej súhlasu spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou.

(2) Uznanie otcovstva sa robí vyhlásením pred súdom alebo pred orgánom povereným viesť matriky.

§ 45

Otcovstvo možno uznať i k dieťaťu ešte nenarodenému, ak je už počaté.

§ 46

Muž, ktorý otcovstvo uznal, môže ho zaprieť, len keď dieťa nesplodil a dokiaľ neuplynie šesť mesiacov odo dňa, keď otcovstvo uznal.

§ 47

(1) Ak nie je otcovstvo uznané, môže ako dieťa, tak i matka žiadať, aby otcovstvo zistil súd.

(2) Za otca sa považuje muž, ktorý s matkou dieťaťa obcoval v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej než stoosemdesiat a viac než tristo dní.

(3) Ak nie je domnelý otec nažive, podáva sa žiadosť o zistenie otcovstva proti jeho opatrovníkovi, ktorého mu súd pre túto vec ustanoví.

§ 48

(1) Matkin manžel môže do šesť mesiacov odo dňa, keď sa dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa, na súde zaprieť, že je jeho otcom.

(2) Ak je manžel celkom pozbavený svojprávosti pre duševnú poruchu, ktorá vznikla pred uplynutím zapieracej lehoty, môže otcovstvo zaprieť jeho zákonný zástupca, a to do šesť mesiacov odo dňa, keď sa dozvie o narodení dieťaťa, alebo ak vedel o jeho narodení už skorej, do šesť mesiacov po svojom ustanovení.

§ 49

(1) Ak sa narodí dieťa v čase medzi stoosemdesiatym dňom od uzavretia manželstva a tristým dňom po tom, keď manželstvo zaniklo alebo bolo vyhlásené za neplatné, možno otcovstvo zaprieť len vtedy, ak je vylúčené, že by matkin manžel mohol byť otcom dieťaťa.

(2) Ak sa narodí dieťa pred stoosemdesiatym dňom od uzavretia manželstva, postačí na to, aby sa matkin manžel nepovažoval za otca, ak zaprie na súde svoje otcovstvo, okrem prípadu, že s matkou dieťaťa obcoval v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej než stoosemdesiat a viac než tristo dní, alebo že pri uzavretí manželstva vedel, že je tehotná.

§ 50

Manžel ma zapieracie právo voči dieťaťu a matke, ak sú obaja nažive; ak nežije dieťa, voči matke, a ak nežije matka, voči dieťaťu. Ak nie je nažive ani dieťa ani matka, toto zapieracie právo manžel nemá.

§ 51

Aj matka môže do šesť mesiacov od narodenia dieťaťa zaprieť, že otcom dieťaťa je jej manžel. Ustanovenia o zapieracom práve manžela platia tu primerane.

**Časť tretia.
Rodičovská moc.****§ 52**

Maloleté deti sú v rodičovskej moci.

§ 53

Rodičovská moc obsahuje najmä práva a povinnosti rodičov viesť konanie detí, zastupovať deti a spravovať ich majetok. Treba ju vykonávať tak, ako to vyžaduje záujem detí a prospech spoločnosti.

§ 54

Ak to vyžaduje záujem riadneho výkonu rodičovskej moci, môže sa každý z rodičov dovolávať pomoci úradov.

§ 55

(1) Rodičovská moc náleží obom rodičom.

(2) Ak jeden z rodičov nie je nažive, nie je známy alebo nie je svojprávny, náleží rodičovská moc druhému rodičovi. To isté platí, ak je jeden z rodičov rodičovskej moci pozbavený alebo ak jeho rodičovská moc spočíva.

(3) O rodičovskej moci otca, ktorý bol zistený súdne, rozhodne súd.

§ 56

Ak nemá rodičovskú moc ani jeden z rodičov alebo ak rodičovská moc obidvoch rodičov spočíva, ustanoví sa dieťaťu poručník.

§ 57

(1) Zástupcom dieťaťa, ktoré je v rodičovskej moci obidvoch rodičov, môže byť ktorýkoľvek z rodičov.

(2) Žiaden z rodičov nemôže však zastúpiť deti, ktoré sú v jeho rodičovskej moci, ak ide o právne úkony medzi deťmi samými alebo o právne úkony medzi i len jedným z detí a hoci i len jedným z rodičov, okrem prípadu, že ide o právny úkon, ktorý je výlučne na prospech dieťaťa. To isté platí, ak ide o konanie pred súdom alebo pred úradom.

(3) Ak nemôže dieťa zastúpiť žiaden z rodičov, zastúpi dieťa opatrovník určený súdom.

§ 58

(1) Majetok dieťaťa sú rodičia povinní spravovať so starostlivosťou riadneho hospodára. Ak ide o vec, ktorá presahuje rámec obvyklého riadneho hospodárenia, nesmú rodičia konať bez schválenia súdu.

(2) Výnos z majetku dieťaťa slúži výžive a výchove dieťaťa a jeho súrodencov, ktorí sú s ním spoločne vychovávaní; ak niečo ostane, použije sa to na ostatné odôvodnené potreby rodiny.

§ 59

Len čo dieťa dosiahne plnoletosť, odovzdajú mu rodičia majetok, ktorý spravovali. Sú povinní vydať počet len z kmeňového imania a len vtedy, keď o to dieťa požiada do roka po skončení správy.

§ 60

Ak neplnia rodičia riadne povinnosti plynúce z rodičovskej moci, urobí súd opatrenia primerané pomerom; najmä môže rodičom alebo niektorému z nich uložiť obmedzenia, akými je viazaný poručník, a ak treba, sverí správu majetku dieťaťa opatrovníkovi.

§ 61

(1) Ak nemôžu rodičia vykonávať rodičovskú moc pre prekážku len dočasnú, môže súd rodičovskú moc nechať spočívať.

(2) Ak bráni výkonu rodičovskej moci trvalá prekážka, ak zneužívajú rodičia svoju rodičovskú moc alebo ak hrubo zanedbávajú povinnosti z nej plynúce, súd ich rodičovskej moci pozbaví.

§ 62

Ak to vyžaduje záujem dieťaťa, zakáže súd rodičom pozbaveným rodičovskej moci s dieťaťom sa stýkať.

**Časť štvrtá.
Osvojenie.****§ 63**

(1) Osvojením vznikne medzi osvojiteľom a osvojencom taký pomer, aký je medzi rodičmi a deťmi.

(2) Výrokom súdu, že osvojiteľ bude zapísaný v matrike namiesto rodičov osvojenca, vznikne medzi osvojencom a osvojiteľom i jeho príbuznými príbuzenský pomer.

§ 64

(1) Osvojiť možno len osoby maloleté, a len ak je im osvojenie na prospech.

(2) Medzi osvojiteľom a osvojencom musí byť primeraný vekový rozdiel.

(3) Osvojiteľom nemôže byť, kto nie je svojprávny.

§ 65

(1) Ako spoločné dieťa môžu niekoho osvojiť len manželia.

(2) Ak je osvojiteľ manželom, môže osvojiť len so súhlasom druhého manžela; tento súhlas netreba, ak je druhý manžel celkom pozbavený svojprávnosti alebo ak je opatrenie jeho súhlasu spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou.

§ 66

(1) Osvojenie vznikne súdnym výrokom na žiadosť osvojiteľa.

(2) Na žiadosť osvojiteľa môže súd, majúc na zreteli záujem osvojovaného dieťaťa, vysloviť, že osvojiteľ bude zapísaný v matrike ako otec alebo matka osvojenca namiesto rodičov.

(3) Pre osvojenie, ako i pre výrok podľa odseku 2 je potrebné privolenie zákonného zástupcu osvojovaného dieťaťa; ak je toto dieťa v stave posúdiť dosah osvojenia i uvedeného výroku, je potrebný aj jeho súhlas. Ak sú zákonnými zástupcami osvojovaného dieťaťa jeho rodičia, nie je potrebné ich privolenie,

- a) ak je dieťa po čas najmenej jedného roku v ústavnej starostlivosti a rodičia oň neprejavia po tento čas žiadny záujem, alebo
- b) ak rodičia neprejavia o dieťa žiadny záujem po dobu najmenej dvoch rokov, alebo
- c) ak rodičia dali privolenie pre osvojenie vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom; privolenie vopred možno dať len ústne do zápisnice pred sudcom alebo pred orgánom povereným starostlivosťou o mládež.

V týchto prípadoch je potrebné privolenie opatrovníka, ktorý bol osvojovanému dieťaťu ustanovený v konaní o osvojení.

§ 67

(1) Osvojenec dostane priezvisko podľa osvojiteľa; spoločný osvojenec manželov dostane priezvisko určené pre ostatné ich deti.

(2) K priezvisku nadobudnutému osvojením môže osvojenec, ak súhlasí osvojiteľ, pripojiť svoje doterajšie priezvisko.

§ 68

(1) Osvojením zaniká rodičovská moc rodičov osvojencových, a ak je osvojenec poručencom, zaniká poručníctvo.

(2) Vyživovacia povinnosť voči osvojencom v jeho doterajšej rodine trvá naďalej len pokiaľ, pokiaľ iné osoby výživou povinné nie sú v stave svojej vyživovacej povinnosti urobiť zadosť; vyživovacia povinnosť osvojenca voči doterajšej rodine zaniká.

(3) Rodičia osvojenca nemajú nárok s osvojencom sa stýkať.

(4) Ak je osvojiteľom manžel (druh) jedného z rodičov osvojencom, nedotýka sa osvojenie vzťahov medzi osvojencom a týmto rodičom i jeho príbuznými.

§ 69

(1) Na návrh osvojiteľa alebo osvojenca môže súd pomer vzniknutý osvojením z dôležitých dôvodov zrušiť; právne následky zrušenia nastanú dňom, keď bol návrh podaný.

(2) Ak je osvojenec plnoletý, možno osvojenie zrušiť dohodou medzi ním a osvojiteľom; dohoda musí mať formu súdnej zápisnice.

§ 69a

Ak dôjde k výroku súdu, že osvojiteľ bude zapísaný v matrike namiesto rodičov osvojenca, zaniká i vyživovacia povinnosť voči osvojencom v jeho doterajšej rodine (§ 68 ods. 2). Ustanovenia § 67 ods. 2 a § 69 tu neplatia. Takto vykonané osvojenie nebráni, aby osvojenec mohol byť opäť osvojený.

Časť piata.

Vyživovacia povinnosť.

§ 70

(1) Z pomeru príbuzenstva plynie príbuzným v priamom pokolení vzájomná povinnosť poskytovať si úhradu na osobné potreby (vyživovacia povinnosť).

(2) Ak niet potomkov, prechádza vyživovacia povinnosť na predkov. Ak je niekoľko potomkov alebo predkov, majú vyživovaciu povinnosť príbuzní v stupni bližšom pred príbuznými v stupni vzdialenejšom.

§ 71

Ak je viac povinných osôb, ktoré sú príbuzné v tom istom stupni, sú všetky spoludlžníkmi rukou spoločnou a nerozdielnou, ale v ich vzájomnom pomere nesie každý taký podiel, aký zodpovedá pomeru jeho zárobokových a majetkových možností k zárobokovým a majetkovým možnostiam ostatných.

§ 72

Nárok na úhradu nákladov na osobné potreby prislúcha oprávneným osobám, len pokiaľ sú v núdzi. To však neplatí o nároku maloletých detí proti rodičom.

§ 73

Rozsah vyživovacej povinnosti určujú jednak odôvodnené potreby oprávnenej osoby, jednak zárobokové a majetkové možnosti povinnej osoby.

§ 74

(1) Ak robí povinná osoba u niekoho iného alebo pre niekoho iného práce, či trvale alebo občas, platí pre určenie rozsahu jej vyživovacej povinnosti a pre vymáhanie záväzku ju plniť, že má priemernú odmenu za práce rovnakého druhu.

(2) Ak sa práce robia u osoby blízkej alebo pre ňu, nemôže táto osoba namietaf, že vyplatila odmenu vopred, ani si nemôže započítat vzájomnú pohľadávku za povinnú osobu.

§ 75

Ak ten, kto už bol zaviazaný plniť vyživovaciú povinnosť, sa v posledných troch rokoch pred tým, než oprávnená osoba žiadala o určenie tohto záväzku, zriekne právnym úkonom alebo opomenutím majetkových práv alebo výhod, alebo ak sa vzdá bez dôležitého dôvodu doterajšieho zamestnania alebo ho zamení za menej výnosné, berie súd do úvahy pri určení výšky jeho záväzku jeho zárobkové a majetkové možnosti v čase pred tým, než tak urobil.

§ 76

(1) Otec dieťaťa, za ktorého matka dieťaťa nie je vydatá, je povinný matke prispieť, ako slušnosť žiada, na úhradu nákladov na tehotenstvo a zľahnutie, ako i na úhradu jej osobných potrieb za čas troch mesiacov. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa môže súd otcovu vyživovaciú povinnosť rozšíriť i nad tento čas.

(2) Ak vzniknú matke bez jej viny tehotenstvom alebo zľahnutím nevyhnutne iné výdavky alebo mimoriadne majetkové ujmy, môže súd uložiť otcovi dieťaťa, aby prispel i na ich úhradu.

(3) Právo žiadať úhradu nákladov podľa predchádzajúcich odsekov sa premlčí v troch rokoch odo dňa zľahnutia.

§ 77

Na zaistenie úhrady týchto nákladov, ako i na zaistenie výživy dieťaťa za čas troch mesiacov môže súd na návrh tehotnej ženy predbežným opatrením uložiť tomu, ktorého otcovstvo je pravdepodobné, aby potrebnú sumu poskytol vopred. Kedy a ako túto sumu poskytnúť, určí súd.

HLAVA TRETIA.**Poručenstvo.****§ 78**

(1) Poručníctvo nad maloletým vykonáva poručník. Ustanoví ho súd, len čo sa dozvie, že je tu zákonom uznaný dôvod.

(2) Poručník sa stará o maloletého a jeho majetok namiesto jeho rodičov. Podlieha pritom dozoru súdu.

§ 79

Za poručníka nemožno ustanoviť toho, kto nie je svojprávny, ani toho, kto je pozbavený občianskych práv, ani toho, od ktorého nemožno dobre očakávať, že bude povinnosti poručníka riadne plniť.

§ 80

(1) Ak to nie je v rozpore so záujmami maloletého, ustanoví súd za poručníka predovšetkým toho, koho označili rodičia, ktorým náležala rodičovská moc, a ak nebol takto nikto označený, niekoho z príbuzných alebo z osôb blízkych maloletému alebo jeho rodine.

§ 81

Prijať poručníctvo je čestnou povinnosťou; ospravedlňujú len dôležité dôvody.

§ 82

Len čo bude niekto ustanovený poručníkom, složí sľub. Je povinný ihneď sa poručníctva ujať a vykonávať ho tak dlho, dokiaľ sa poručenstvo neskončí alebo dokiaľ ho súd od poručníctva neoslobodí.

§ 83

Pre poručenstvo platia, ak nie je ďalej uvedené ináč, primerane ustanovenia o rodičovskej moci.

§ 84

Vo všetkých dôležitejších veciach, či ide o osobu poručenca alebo o správu jeho majetku, je poručník povinný vyžiadať si súhlas súdu.

§ 85

Poručník nemôže poručenca zastúpiť, ak ide o právne úkony medzi jeho poručencami navzájom alebo medzi poručníkom alebo jeho príbuznými v priamom pokolení alebo súrodencami alebo manželom s jednej strany a jeho poručencom so strany druhej, okrem prípadu, že ide o právny úkon, ktorý je výlučne na prospech poručenca. To isté platí, ak ide o konanie pred súdom alebo pred úradom.

§ 86

Poručník je povinný podávať súdu zprávy o osobe poručenca a účty zo správy jeho majetku. Súd však môže poručníka oslobodiť od povinnosti podávať podrobné vyúčtovanie, ak nepresahujú výťažky z imania pravdepodobné náklady na výchovu a výživu poručenca.

§ 87

Ak je správa majetku poručenca spojená so značnou námahou, môže súd poručníkovi na jeho žiadosť priznať z tohto majetku primeranú odmenu ročne alebo pri skončení správy.

§ 88

Právo poručenca žiadať od poručníka náhradu škody, ktorú mu pri výkone poručníctva spôsobil, a právo poručníka žiadať náhradu nákladov spojených so správou majetku poručenca sa premlčujú v troch rokoch po skončení poručníckej správy.

§ 89

(1) Súd zbaví poručníka poručníctva na jeho žiadosť, ak uvedie poručník dôležité dôvody.

(2) Súd poručníka odvolá, ak je pre výkon poručníctva nespôsobilý alebo ak porušuje svoje povinnosti.

§ 90

Poručník je povinný najneskôr do dvoch mesiacov po skončení svojho poručníctva predložiť záverečný účet. Od tejto povinnosti môže súd poručníka oslobodiť.

Záverečné ustanovenia.

§ 91

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1950; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Článok II

(1) Pôsobnosť súdu v poručenských veciach, uvedená v §§ 78, 80, 82, 86, 87, 89 a 90 zákona č. 265/1949 Zb. o rodinnom práve, sa prenáša na orgán poverený starostlivosťou o mládež príslušný pre obvod, v ktorom má chránenec bydlisko.

(2) V rozsahu uvedenom v odseku 1 prenáša sa na orgán poverený starostlivosťou o mládež pôsobnosť súdu v opatrovanských veciach nad majetkom dieťaťa, uvedená v § 60 zákona č. 265/1949 Zb. o rodinnom práve.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.

aj za ministra Dr. Clementisa

Fierlinger v. r.

Dr. Ševčík v. r.

Dr. Dolanský v. r.

arm. gen. Svoboda v. r.

Dr. Gregor v. r.

Nosek v. r.

Kabeš v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Čepička v. r.

Kopecký v. r.

Kliment v. r.

Ďuriš v. r.

Krajčír v. r.

Petr v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.

Dr. Neuman v. r.

Erban v. r.

Plojhar v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Dr. Šrobár v. r.

